

Pohjois-Skandinavian

HARRI AHONEN

VAELLUSREITIT

Suunnittele oma vaelluksesi upeissa Pohjois-Ruotsin ja -Norjan maisemissa

TAMMI

POHJOIS-SKANDINAVIAN
VAELLUSREITIT

HARRI AHONEN

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI – HELSINKI

Äidille

Kiitän mitä kohteliaimmin Suomalais-ruotsalaista kulttuurirahastoa, joka on tukenut kirjan syntyä.

Kiitän myös kustannustoimittajaani Jenni Salmista, kustannusjohtaja Tuija Nurmirantaa sekä kaikkia Tammen ihmisiä, jotka ovat olleet mukana kirjan teossa.

Lisäksi kiitän avopuolisoani Marikaa, perhettäni ja vaellustovereitani, joista erityisesti Mikko ansaitsee erityismaininnan, sekä kaikkia, jotka ovat olleet tukena kirjan syntymisessä.

© Harri Ahonen ja Kustannusosakeyhtiö Tammi 2014
Päivitetty 2016

Teksti: Harri Ahonen

Toimitus: Jenni Salminen

Valokuvat: Harri Ahonen, paitsi s. 276, 293 ja 298 Marika Kylänen, s. 92 Marko Kylänen, s. 80 Malin Moisio ja s. 212 Anni Vuohensilta

Graafinen suunnittelu ja kansi: Jukka Aalto, Armadillo Graphics

Taitto: Jukka Iivarinen, Vitale Ay

ISBN 978-951-31-7889-5

Painettu EU:ssa.

Lukijalle	4	Polut ja merkityt reitit	42
I VAELLUSALUEESEEN TUTUSTUMINEN	6	Merkityt polut	44
Vaellukselle valmistautuminen	8	Vakiintuneet kulku-urat	45
Reitin suunnittelu	10	Merkityt ja nimetyt vaellusreitit	45
Milloin mennä?	11	<i>Kartta nimetyistä vaellusreiteistä</i>	46
<i>Kartta vaellusalueista</i>	12	Kungsleden	47
Matkustaminen vaelluskohteisiin	13	Kalottireitti	48
Tupien omistajat vaellusalueilla	16	Padjelantaleden	50
Den Norske Turistforening	18	Rådgebälges	51
Svenska Turistförening	22	Nordlandsruta	51
Badjelánnda Laponia Turism	25	Rallarvägen	52
Norges jeger- og fiskeforbund Nordland	27	Kartat	54
Statskog	28	Kirjan käyttäminen	56
Länsstyrelsen Västerbotten ja		Vaellusreitit	58
Länsstyrelsen Norrbotten	29	Tupatiedot	61
Metsähallitus	31	II VAELLUSALUEET	62
Yleisiä retkeilyohjeita	32	Troms	64
Telttailu	34	Narvikfjellene	106
Tulenteko	35	Abisko-Kebnekaise	142
Juomavesi	35	Padjelanta & Sarek	190
Kahlaaminen	36	Sulitjelma & Junkerdal	230
Sillat ja venekyydit	37	Saltfjellet-Svartisen	262
Vaaratilanteet	39	Vindelfjällen & Arjeplogsfjällen	302
Matkapuhelimen kuuluvuus	41	Kirjallisuuslähteet	352
Rajojen ylittäminen	41		

Kulkea kiireettä vuorenrinteen reunaa ja laskeutua laaksoon vievää polkua. Istahtaa laakson pohjaa kiemurtelevan joen mutkaan ja viivytellä katsellessa etäällä kohoavaa vuorijonoa, jonka seassa kimmeltää kristallinkirkkaina välkehtiviä, jään-sinisiä laattoja. Antaa katseen viipyä maisemassa ja lämpimän iltapäivän kasvoilla. Maata joenpenkalla tunturipuron tahdittaessa hiljaisuutta ja rauhaa.

Joenumtkasta kuuluva liplatus houkuttelee riisumaan vaelluskengät ja huljuttelemaan jalkoja tunturipurossa. Tuulenhiven tuntuu poskella, taivas on korkealla.

Vaeltaminen on rauhoittavaa, vaikka se ei aina tällaista olekaan. Joinakin päivinä kiveä ja vettä tuntuu olevan kaikkialla ja tuuli nakkelee sopuleita ja märkiä rättejä silmille. Näkyvyys rajoittuu kymmenen askeleen päähän ja tuvalle on vielä usean tunnin taival. Mutta silti. Kastuneena ja väsyneenäkin. Koko kehon valloittaa ilon ja onnen tunne, kun tuvan piirteet erottuvat hämärän läpi tai kun savun tuoksu kiemurtelee kivisokkeloiden lomasta. Vaeltaminen on mahtavaa!

Vaeltaminen vaatii tietynlaista asennoitumista. Valmistautumista monenlaiseen maastoon ja säähän. Rinkan kantamista sateessa tai paiseissa, puntinlahkeet enemmän tai vähemmän kuraisina. Vaelluksilla kokee paljon asioita, omasta kehosta ja ympäristöstä.

Kiristä siis kengännauhat, heitä rinka selkään ja kompassi kaulaan ja lähde polulle. Luvassa on uskomattomia maisemia ja unohtamattomia kokemuksia!

Go Tur!

Gappohytta-tuvalta lounaaseen

I VAELLUSALUEESEEN TUTUSTUMINEN

Troms, Narvikfjellene, Kebnekaise, Padjelanta, Sarek, Junkerdal, Sulitjelma, Svartisen, Saltfjellet, Arjeplogsfjällen ja Vindelfjällen. Pohjois-Skandinavian vaellusalue on laaja. Yksistään Pohjois-Skandinaviassa sijaitsevien kansallispuistojen ja luonnonpuistojen yhteenlaskettu pinta-ala on valtava, yli 17 000 neliökilometriä. Merkityt reitit kulkevat myös suojelualueiden ulkopuolisilla erämaa-alueilla, jolloin pinta-ala kaksinkertaistuu. Jokainen vaelluskohde sisältää lukuisia mahdollisuuksia toteuttaa erilaisia vaelluksia: iltapäivä- ja viikonloppuvaelluksista kahden kolmen viikon tai jopa kuukauden mittaisiin vaelluksiin, olipa sitten liikkeellä perheen kanssa tai ystävien seurassa.

Pohjois-Skandinavian vaellusalueiden maasto on monimuotoinen. Sarekin kansallispuisto ja Kebnekaise ovat jättimäisten vuorikolonnien koteja. Äkkijyrkkien, yli 2000 metriin kohoavien huippujen juurella kulkee reheviä, jokivirtojen piirtämiä laaksoja. Sulitjelman vuorimassiivin ympärille levittäytyvä Sulitjelmaisenin jäätikkö (44 km²) ja Saltfjelletin kansallispuiston länsilaidalla sijaitseva Svartisenin jäätikkö (370 km²) antavat vaellukselle hyisen ja herkän luonteen. Sulitjelman ja Sarekin jättiläisten välissä sijaitsee rauhallisemmin kumpuileva Padjelantan kansallispuisto, jonka länsireunalla levittäytyvät vapaana aaltoilevat Virihauren ja Vastenjauren järvet.

Narvikfjellenen vaellusalueella voi ihaila dramaattisia vuorimuodostumia. Vuoriston sydämessä pääsee kulkemaan aivan jäätikön reunaa nuollen ja ihailemaan kuumaisemaa. Vindelfjällenin luonnonpuisto ja sen pohjoispuolella levittäytyvä Arjeplogin erämaa-alue ovat monimuotoisia. Etelän vuorimassiivi- ja järvimaisemista pohjoisen syviin jokilaaksoihin levittäytyvä vaellusalue on Pohjois-Skandinavian monipuolisimpia samoin kuin Troms, joka ulottuu Reisadalenin kanjonista satojen kilometrien päähän länteen. Matka kulkee tunturikeröjen, vehreiden laaksojen ja valtakunnanrajojen poikki.

Riippumatta siitä, millä liikennevälineillä vaelluskohteisiin matkustaa, ovat ne kaikki korkeintaan vuorokauden matkan päässä täältä

ABISKOJAURE 24

KATTERJOKK 30

ABISKO 39

Suomesta. Kaikille vaellusalueille ja monille merkityille reiteille pääsee suoraan rautatieasemalta, bussipysäkiltä tai parkkipaikalta.

REITIN SUUNNITTELU

Aloitin kerran valmistautumisen vaellukselle noin yhdeksän kuukautta etukäteen. Meni tovi ennen kuin hyväksyin sen, etteivät juna- ja linja-autoyhtiöt julkaise tulevan kesän aikatauluja vielä tammikuussa. Minulle jäikin paljon aikaa tarkastella eri reittivaihtoehtoja vaelluskartoista.

KESKUSTELUPALSTOJA

Vaellusinformaatiota suomeksi
www.vaellusnet.com

Vaellusinformaatiota ruotsiksi
www.utsidan.se
www.utpaatur.net

Vaellusinformaatiota norjaksi
www.fjellforum.no

Pohjois-Skandinaviassa on kattava merkitty vaellusreitistö ja laaja tupa-verkosto. Vaellusreitit perustuvat vanhoihin paimen-, posti- ja kauppareitteihin sekä uudempiin, vaeltajia varten rakennettuihin polkuihin. Merkittyjä polkuja on tuhansia kilometrejä ja ne risteilevät valtioiden rajojen yli monin paikoin. Vaellusreitit voi suunnitella pitkälti ulkoilujärjestöjen ja valtioiden sekä läänin- ja metsähallitusten huoltamiin tupiin perustuen. Huollettuja laavu- ja telttapaikkoja, joita Suomessa on tyypillisesti, on selvästi vähemmän. Teltailla voi halutessaan yleensä tupien läheisyydessä tai tunturipurojen ja -järvien varsilla. Ulkoilujärjestöjen sekä Ruotsin ja Norjan valtioiden huoltamat tuvat ovat hyväkuntoisia ja yleensä hyvin varusteltuja.

Pohjois-Skandinavia on yhtä aikaa vehreää ja vesistöistä sekä rosoista ja karua. Maasto vaihtelee huomattavasti mutta riippumatta siitä, minne vaelluksensa suuntaa, kaksi seikkaa on hyvä ottaa huomioon: mäkisyys ja viima. Vuorten ja tunturien rinteet poukkoilevat päivämatkan aikana useita kertoja ylös ja alaspäin. Norjalaisilla onkin kelpo termi kuvaamaan tällaista maastoa: *småkupert terreng*. Vapaasti suomennettuna se merkitsee 'kevyesti kumpuilevaa maastoa'. Pohjois-Skandinavian avotunturissa tämä tarkoittaa toistuvia, parhaimmillaan satoja metrejä kohoavia ja laskevia rinteitä. Useimmat merkityistä vaellusreiteistä kulkevat avotunturissa jopa kymmenien kilometrien matkan. Avotunturissa puhaltava viima asettaa omat vaatimuksensa vaatetukselle, ruokailulle, taukopaikoille ja leiriytymiselle. Edes se, että polku laskeutuu laaksoon, ei välttämättä tarkoita, että pääsisi metsään suojaan tuulelta.

Ennakkovalmistautuminen kannattaa aloittaa verkkaisesti ja tuumailleen. Millaista reittiä tahtoo kulkea, millaisella porukalla ja milloin? Mieleisen vaelluskohteen löydyttyä on hyvä alkaa sommitella reittiä: päivämatkoja ja yöpymispaikkoja. Matkoja ei kannata laskea niinkään kilometreissä kuin käytetyssä ajassa. Lyhyt mutta kivikkoinen ja jyrkkärinteinen pätkä voi viedä yllättävän paljon aikaa. Pääsääntöisesti voi laskea, että keskimäärin vuoristoetapeilla kulkee 1–3 km/h riippuen rinkan painosta ja kulkualustasta. Matkavauhtiin vaikuttaa maaston lisäksi sää. Avotunturissa puhaltava voimakas vastatuuli, vesisade tai sakea sumu tekee etenemisestä hidasta. Samoin jokien ylittäminen kahlaamalla jarruttaa kulkua. Vaellusreitin selkiintyessä on hyvä tarkistaa, ettei aika-
taulu ole liian kireä.

MILLOIN MENNÄ?

Vaellusajankohtaan vaikuttavat olennaisesti vuodenaajat, ja ne eroavat melko paljon esimerkiksi Etelä-Suomen vuodenaajoista. Lumi sataa aiemmin ja sulaa myöhemmin. Myöskään sulan maan aika ei ole yhtä kuin vaelluskausi, sillä keväällä sulamisvesi tekee vaeltamisen melko lailla mahdottomaksi. Kevät alkaa paikasta, kulkukorkeudesta ja talvesta riippuen vasta toukokuussa ja päättyy vasta kesäkuun lopussa. Ei ole lainkaan tavatonta, että heinäkuun alussa on vielä paikoin lunta maassa ja järvet osin jäässä. Lumitilanne kannattaa aina tarkistaa. Yksittäiset syvänteisiin, polunpainaumiin ja muihin varjosiin paikkoihin jääneet lumikentät eivät ole este vaellukselle.

Syksyllä taas lokakuu on yleensä käännekohta. Varminta on, että vaellus päättyy viimeistään lokakuun alkupuoliskolla. Valmistaudu kuitenkin siihen, että koska vain voi sataa lunta – myös heinäkuussa. Kesällä on myös hyttysiä: pahin aika on heinäkuun alusta elokuun puoliväliin. Avotunturissa hyttysiä on vähemmän kuin laaksoissa, mutta varaudu silti hyttysverkolla ja -myrkyllä.

LUMITILANNE

Sää ja lumitilastot Norjassa

www.senorge.no

Sää ja lumitilastot Ruotsissa

www.smhi.se

II

VÄLLUSALUET

Kårsavaggestugan

Tromsin alue Pohjois-Norjassa on erittäin monimuotoinen. Lyngenin niemimaalla kohoavat Lyngenin niemimaan alpit (*Lyngsalpene*), joiden korkeimmat huiput nousevat vuonojen ja jäätiköiden ympäröimänä yli 1 800 metriin. Syvällä sisämaassa kulkeva Kalottireitti on Tromsin alueen vaellusreitistön runko. Se vie kulkijan koko Tromssan läänin halki Koutokeinosta Kilpisjärven kautta Björklideniin ja edelleen Abiskoon saakka.

Sisämaan merkityltä reitistöltä voi jatkaa vaellusta lähes mihin suuntaan ja kuinka pitkään tahansa. Yksi suosituimmista reiteistä on jatkaa Kalottireittiä Kilpisjärveltä länteen Dividalen-laaksoon tai itään, Reisdalen-laaksoon. On valinta kumpi suunta tahansa, vaeltajan ei tarvitse pettyä näkemäänsä ja kokemaansa. Tromsin sisämaan reitistön erityispiirre on, että merkityt reitit kulkevat kolmen eri valtion alueella. Valtioilla on myös yksi yhteinen rajakivi: Treriksroysa (norj.) eli Treriksroset (ruots.) eli Kolmen valtakunnan rajapyykki, joka on suosittu päiväretkikohde. Kaikilla kolmella valtakunnalla on raja-alueella kansallispuistoja ja muita luonnonsuojelualueita. Norjassa sijaitsevat alueen suurimmat kansallispuistot: Øvre Dividal nasjonalpark, Reisa nasjonalpark ja Rohkunborri nasjonalpark, Ruotsissa Vadvetjåkka nationalpark sekä Suomessa Mallan luonnonpuisto. Näiden suojelualueiden yhteenlaskettu pinta-ala on yli 2 300 km².

Isdalen

MISTÄ LIIKKEELLE?

Tromsin sisämaan reiteille pääsee parhaiten Koutokeinosta, Kilpisjärveltä, Altevatnet-järveltä sekä Björklidenistä ja Abiskosta. Kilpisjärvelle ja Koutokeinoon on päivittäinen bussiyhteys, Kilpisjärvelle hieman toimivampi. Björklideniin ja Abiskoon pääsee henkilöauton lisäksi linja-autolla sekä junalla päivittäin. Altevatnet-järvelle ei ole julkista liikenneyhteyttä. Vaelluksen voi aloittaa Norjan puolelta useista laaksoista, kuten Rostadalenista, Dividalenista, Kirkesdalenista ja Sördalenista. Näihin laaksoihin saapuminen vaatii henkilöauto- tai taksikyydin.

TUVAT ALUEELLA

Troms Turlagin tuvat

Troms Turlagin tuvat on lukittu DNT:n standardiavaimella. Ilmoitettujen sänkypaikkojen lisäksi tuvilla on tavallisesti patjoja, jotka voi levittää lattialle. Tuvilla on laaja valikoima keittiövarusteita. Kammien ja majojen varustus on vaatimattomampi eikä niissä ole aina patjoja. Yöpymiseen tarkoitetuissa tuvissa on tulisija ja ne sijaitsevat veden äärellä, tai pihalla on kaivo. Suomen Ladun jäsenillä on samat alennukset kuin DNT:n jäsenillä. Troms Turlag toivoo, että ryhmät (enemmän kuin kuusi henkilöä) ilmoittaisivat hyvissä ajoin etukäteen, mikäli aikovat yöpyä sen tuvissa. Etukäteisilmoitus: troms@turistforeningen.no.

TROMS TURLAG (TT)

KOTISIVU:

troms.turistforeningen.no

SÄHKÖPOSTI:

troms@turistforeningen.no

TROMS TURLAGIN TUVAT

Altevasshytta	UTM: 34W 0414367 N7618289	(540 m)	TU/17	DNT-avain
Dividalshytta	UTM: 34W 0452157 N7618670	(580 m)	TU/20	DNT-avain
Dærtahytta	UTM: 34W 0464051 N7634506	(740 m)	TU/23	DNT-avain
Gappohytta	UTM: 34W 0470266 N7660472	(700 m)	TU/24	DNT-avain
Gaskashytta	UTM: 34W 0423680 N7617480	(540 m)	TU/20	DNT-avain
Goldahytta	UTM: 34W 0480148 N7662654	(520 m)	TU/22	DNT-avain
Lappjordhytta	UTM: 34W 0403232 N7602000	(544 m)	TU/14	DNT-avain
Nedrefosshytta	UTM: 34W 0538134 N7690411	(150 m)	TU/16	DNT-avain Sauna!
Rostahytta	UTM: 34W 0461003 N7647952	(465 m)	TU/33	DNT-avain
Steinbøhytta	UTM: 34W 0422297 N7725575	(550 m)	HS/-	Avoin:päivätupa/hätäsuoja
Stordalsstue	UTM: 34W 0385265 N7607158	(472 m)	TU/12	DNT-avain
Ventebu	UTM: 34W 0448195 N7628590	(225 m)	HS/-	Avoin:päivätupa/hätäsuoja
Vuomahytta	UTM: 34W 0438600 N7618580	(727 m)	TU/20	DNT-avain

T001

20 km

Koutokeino – Čunovuohppi !|☹

Kalottireitin aloitus/päästöspiste. Merkitty reitti alkaa noin 2 km Koutokeinosta etelään Buletjávrrit-järvien (383 m ja 381 m) pohjoispuolelta ja kulkee Bávváljávri-järven eteläpuolitse lounaaseen.

Järven jälkeen polku kääntyy voimakkaammin länteen ja jatkaa maastosta selkeästi erottuvaa Beahcegašvárri-tunturia (520 m) kohti. Bávváljávrin ja Beahcegašvárriin välinen maasto on paikoin soista. Polku nousee lyhyen ja jyrkähkön rinteen ja ohittaa tunturin korkeimman kohdan noin 1 km:n päästä sen pohjoispuolelta, korkeuspisteen 460 m kohdalta.

Beahcegašvárriilta laskeutumisen jälkeen alkaa märempi osuus, joka jatkuu kunnes polku kääntyy pohjoiseen ja nousee uudelleen noin 2,5 km Goaskinvárri-tunturille (528 m). Goaskinvárriilta lähtee kaksi polkua, toinen pohjoiseen ja toinen luoteeseen. Luoteeseen lähtevä on virallinen ja merkitty reitti. Molemmat polut vievät pohjoiseen maantielle ja Čunovuohppiin.

HUOM! Koutokeinosta Čunovuohppiin pääsee myös tietä pitkin, tällöin matkaa tulee noin 12 km.

T002

28 km

Čunovuohppi – Reisevannhytta/Ráisjávrihytta !|☀☹

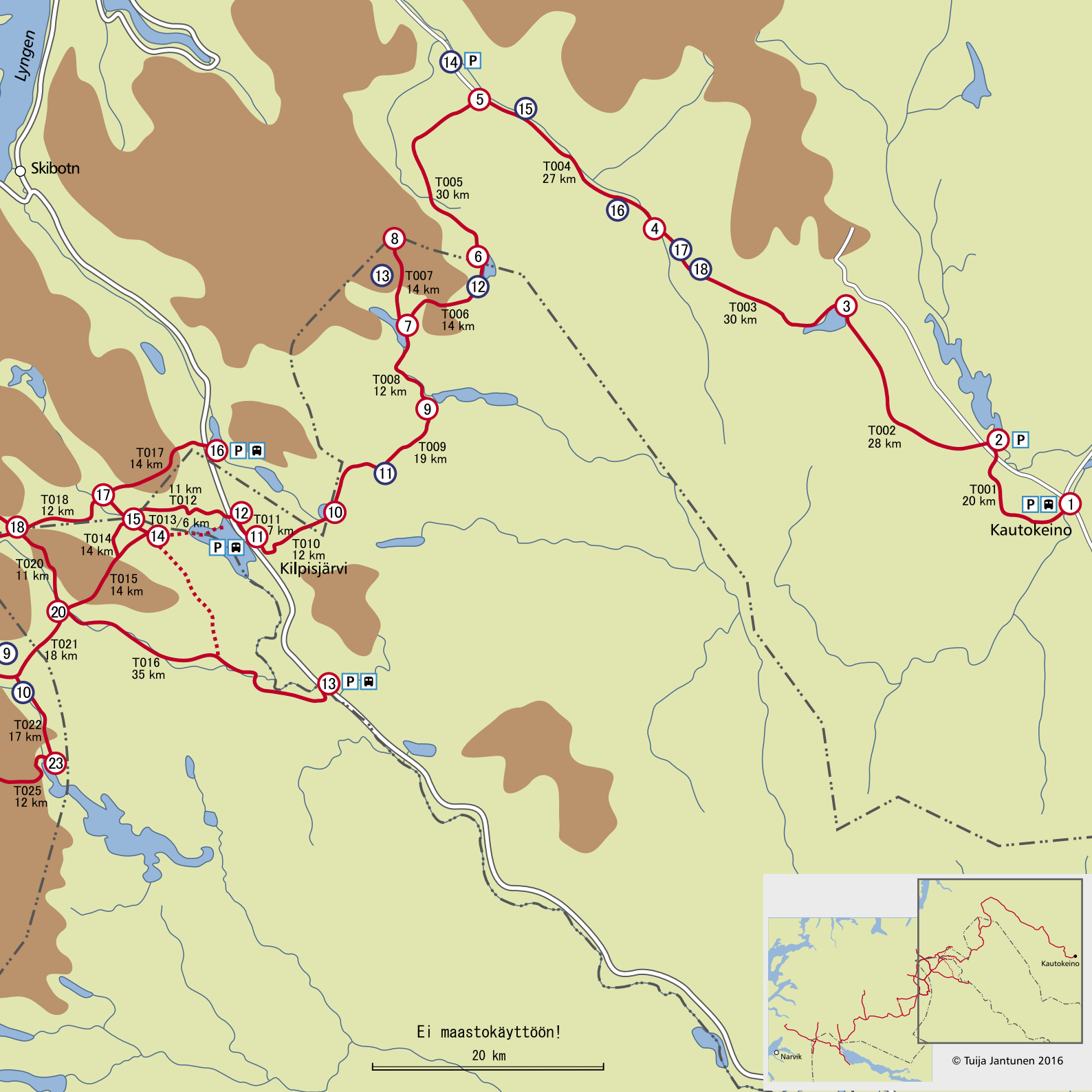
Reitti suuntaa Čunovuohppista noin 1,5 km länteen, maantien yli ja edelleen kulku-uraa länteen. Voimalinjojen alta jatketaan lounaaseen. Reitti nousee loivasti noin 1 km:n ja kääntyy Čunočearru-tunturin (575 m) pohjoispuolella länsiluoteeseen.

Matka jatkuu noin 2 km paikoin märällä alustalla loivasti alas Davit Čunojohka -joelle. Helpon ylityksen jälkeen jatketaan vajaa 1 km luoteeseen kulku-uralle, jota kuljetaan lyhyt matka pohjoiseen. Risteyksestä lähdetään seuraamaan luoteeseen vievää uraa, ja heti muutaman sadan metrin päässä risteyksestä on Suorrebassinjohka-joen ylitys.

Joen jälkeen jatketaan 500 m ja siirrytään kulku-uran eteläpuolella kulkevalle merkitylle polulle, jota seurataan vajaa 2 km, kunnes tullaan takaisin kulku-uralle. Kulku-uraa jatketaan 500 m ja tullaan

uudelleen merkitylle polulle, joka kulkee kulku-uran suuntaisesti noin 1 km:n. Korkeuspisteen 543 m kohdalla polku tekee käännöksen länteen. Länteen kuljetaan noin 1 km, jonka aikana on Dealljadassjohka- ja Suvdošjohka-jokien helpot ylitykset. Polku ja kulku-ura risteävät noin 1,5 km:n päästä Suvdošjohkalta, ja reitti kääntyy pohjoiseen.

Matka jatkuu Jeageloarvi-tunturin (550 m) itäpuolitse ja alas Stáddejohka-joelle. Joen ylitse pääsee vaikeuksitta ja polku jatkuu pohjoiseen. Voimalinjat kulkevat polun suuntaisesti, pari kilometriä polusta itään. Edessä on noin 2 km helppokulkuista maastoa Stáddejohka-joelta pohjoiseen Lullehiidjohka-joelle. Sieltä jatketaan lähemmäksi voimalinjoja ja rauhallisesti ylös Rivkkoš-tunturille (600 m). Laelta on upea näköala Ráisjávri-järvelle ja sitä ympäröiville suoalueille.

Ei maastokäyttöön!

20 km

Lähde vaeltamaan komeisiin Pohjois-Ruotsin ja -Norjan maisemiin!

POHJOIS-SKANDINAVIAN VAELLUSREITIT on kattava perusteos jokaiselle, joka on haaveillut Skandinavian upeissa vuoristomaisemissa ja erämaissa vaeltamisesta. Kirja sisältää yli kahdensadan vaellusreitit kuvauksen. Niistä jokainen voi koota itselleen sopivan vaelluksen. Lisäksi mukana on perustietoa Ruotsissa ja Norjassa vaeltamisesta: tuvista, matkustamisesta, vaellusajankohdasta ja muista vaeltamiseen liittyvistä käytännöistä.

ISBN 978-951-31-7889-5
79.4

9 789513 178895

www.tammi.fi

KANSI: JUUKA AALTO - ARMADILLO GRAPHICS

SAATAVILLA MYÖS KESKI-SKANDINAVIAN VAELLUSREITIT